

Dal a Bakony alján

**Idékklik a Bakony,
háta csupa erdő,
odahí a bánatom:
gyere, árva költő,
vár a Bakony hegye kék,
sűrű vadonába,
betyárok és reme'ek
hires Bakonyába!...**

**Ne üzengess, ne hazudj,
Bakony erdős háta.
hiszen minden földi zug
valaki sajátja.
Megolvasta íáíádat
ez a világ régen.
számbavette a vadat
erdőd sűrűjében.**

**Bakony alján, Bakonyban,
akárból az ember, —
tagosított pagonyban,
uraké a fegyver.
Remetét sem tűr e kor,
költőre se hallgat,
s jól megrágja ki mit szól:
ára van a dalnak...**

**Rajtad át is, vén Bakony,
úgy robog az utas
zakatoló vonaton, —
Nincs már hova bujtass.
Villámgyorsan száll a szó,
hetedhét határon,
s a szegény rugódozó
fönnakad a hábón.**

**Mégis, mégis, elmegyek,
Ragyogjon a kékség,
zöld sátrakkal a hegyet
üsse a reménység:
nem mulhat el a Bakony,
nem a szabad ember, —
Álmod nem üthet agyon
semmiféle fegyver!...**

Erdélyi József

*****

Gazdasági szemle

A világpiacon az egész Európát izgalomban tartó politikai feszültség érezhető. Gabona és más élelmiszeri cikk állandóan drágul és a fegyverkezes nyersanyaga is. Egyedül Argentína tőzsdéjén érezhető még mindig lanyha áresés, de Argentína gabonakészlete olyan hatalmas, hogy ezek a rendkívüli napok sem tudják az árakat kedvezően befolyásolni. Az értékpapírok árfolyama esik. Lanyha vásárlási irányzat érezhető mindennütt. A viszonyokra jellemző, hogy a biztosítótársaságok az eddigi néhány ezrelék biztosítási díj helyett, a Balti tengerről jövő küldeményekre 3% és a Földközi tengerrel 2% biztosítási díjat számítanak. A biztosítótársaságok mindegyik nagyam jól értesültek.

*

Jugoszlávia egész ipara a kliring-államok gazdasági nyomásának hatása alatt áll. A kliring az a fizetési mód, ahol nem pénzzel fizetik az árut, hanem áruval. Ha Jugoszlávia terményfeleslegét olyan államnak adja el amellyel kliring-megállapodása van, árujért nem pénzt kap, hanem árut, mégpedig olyat, amelyre a vásárló országnak nincs szüksége. Jugoszláviának minden évben egy bizonyos mennyiségű gabona és nyersanyag feleslege van, amit eddig világpáritási áron a legtöbbet ígérőnek adott el és az ár ellenértékéért vásárolt olyan ipari cikkeket, felgyártmányokat stb., amik nálunk nincs. Ha szabad devizáért adta el áruját, szabadon vásárolhatta, de ha kliringben adja el, ott kény-

telen venni is, mert árújaért csak árút kaphat. Sok olyan ipari cikkel, fegyvártmánnal és nyersanyaggal azonban a vásárló állam sem rendelkezik, amelyre pedig Jugoszláviának nélkülözhetetlenül szüksége van, de kivételének 80—85%-át a kliring-államok felvásárolták és így más államtól nem szerezheti be. Így az a képtelen helyzet áll elő, hogy amíg a kliring-államokkal szemben állandó hatalmas követelése van, sokszor egészen felesleges árút is kénytelen vásárolni, hogy ezt csökkentse, addig más, rendkívül fontos cikkeket képtelen beszerezni. És az a helyzet most. Több szövőgyár kénytelen volt üzemét nyersanyag és fegyvártmányok hiányában csökkenteni, vagy beszüntetni. Szappan és más gyárak is hasonló bajokkal küzdenek. Jugoszlávia kiutat keres, de terményeinek ára a devizával fizető országok számára túlságosan magas, mert jóval a világszínvonal felett áll. A helyzeten csak úgy segíthetnénk, ha pl. a német márka 13.80 lináros magas árfolyamának megfelelően, az angol fontért 300—320 dinárt fizetnénk és így tennénk lehetővé, hogy a devizával fizető országok is vásároljanak tőlünk, de ezt egyenlőre különböző okokból nem tehetjük.

*
Tizenegy milliárd márka hiánnyal végződött Németország 1933-as költségvetése. Ezt a hiányt szállítási utalványokkal és állami kölcsönökkel akarják az 1939-es év folyamán „kiegyenlíteni”. Az állami kiadások javát a fegyverkezés teszi, de tekintettel a súlyos nemzetközi helyzetre, a fegyverkezést továbbra is növelni kénytelenek, a hiány „kiegyenlítésére” marad tehát az utalvány és kölcsön. A bekelezett területeket is gazdaságilag és katonailag újjá kell szervezniök és ezzel az állam kiadásai még szaporodnak. A német nép tehát további áldozatok előtt áll és mert kölcsönök, utalványok, súlyos adóterhek formájában a tőkének is meg kell hoznia a maga áldozatát, sokszor úgy állítják be, mintha a fasiszta álla-

mok tőkeellenesek lennének. Tény azonban, hogy a fasiszmus különböző formája éppen a tőke védelmére létesült és a világ gazdaságának új felosztásáért folyó harcban — amely éppen a tőke érdekében van — a tőkének is meg kell hoznia a maga áldozatát. Ez számára csupán befektetés, amely győzelem esetén meghozza gyümölcsét. De a nép gazdasági erejét kimeríti mielőtt, még valóban összezsapásra került volna. Hazárd játék ez és feltétlenül összeomláshoz vezet.

*

Olaszország elfoglalta Albániát és ezzel ez a kicsiny 27.538 km² területű és kb. 1 millió lakosú országocska a világ érdeklődésének középpontjába került. Albánia eddig is Olaszország hűbéri állama volt. 1925-ben 10 millió arany lírát, 1926-ban 15 millió, 1931-ben 50 millió, 1937-ben kerek 100 milliót adott. Az elmúlt 14—15 év alatt majd fél milliárd aranylírát fektettek be és ezzel megszerezték Albánia gazdaságának 50%-át. De még ez sem volt elég és a hadászatiilag rendkívül fontos kiállítás Olaszország gyarmata lett.

Gazdaságilag Albánia még kiaknázatlan. Egyetlen gyára, az olasz tőkével létesített pamutfeldolgozó, 1931-ben kezdték el petroleumtelepének kiaknázását és 1938-ban 53 ferrása kerek 100 tonnát adott és ez egész mennyiséget az olaszok vették át. Feltárásra vár még a krómérc, aszfalt, baukszit, gipsz, só, réz, arany és ezüstbányák. Mezőgazdasága primitív, a föld rendkívül olcsó, lakosságának életszínvonala alacsony. Az olasz tőkének tehát, olcsó munkaerő áll rendelkezésére és profitlehetősége óriási. Hátránya, hogy közlekedési eszközei nincsenek. Európa egyetlen országa, ahol nincs vasút. Országútjai rosszak, vagy egyáltalán nincsenek. Olaszországnak most első sorban óriási befektetéssel szállítási eszközöket kell kiépítenie, hogy a föld mélyén rejlő kincseket ne csak feltárja, de lehetséges legyen az elszállításra is. További hatalmas tőke befektetésével Al-

Dánia természeti kincsei az olasz tőkéseknek jól jövedelmező üzlet lehet.

Zogu az olasz arany ráeső részét még időben külföldre szállította. 20 millió aranyfrankra becsülik magánvagyonát, amit különböző francia és svájci bankokban helyezett el. Amikor véglegesen elhagyta Albániát tizennégy (14) teherautó vitte utára különböző értékeit és műkincseit. Az albán „csöcselékek”, amely — állítólag — kastélyát kirabolta, nem sokat hagyott.

★

Az arany továbbra is menekül Európából Amerikába. Csak március hó folyamán 362 millió dollár értékű aranyat szállítottak az U. S. A.-ba. Angliából 250 millió, Hollandiából 27 millió, Belgiumból 37 millió, Svájcban 8 millió stb. Természetesen nem csak a magántőke keres profit helvett biztonságot, de az egyes államok is aranykészletük egy részét kiszállítják, hogy háború esetén szabadon rendelkezzenek felette és hogy fegyvervásárlásaikat stb. minden nehézség nélkül fizethessék. Az amerikai arany tartalék 15.430 millió dollárt tesz ki.

Az Egyesült Államok ipara is a háborús készülődés jegyében áll. Az U. S. A. nem csak az óriási fegyverrendeléseket szállítja, de saját szükségletét is fokozott gyorsasággal fedezi. Fadseregük részére 3 ezer új repülőgépet készítettek 300 millió dollár értékben és további 1.700 áll befejezés előtt. Töltényekért 110 milliót fizettek ki, Panama, Hawaii és a Kontinens partjainak védevére 8 milliót; 29

ezet „polgári pilóta” kiképzésére 10 milliót, a Panama-öböl megerősítésére 27 milliót, az Atlanti és Csendes óceán repülőtereire 44 milliót, tengeri hidroavióiók készítésére 121 milliót. A légügyminisztérium célja, hogy a legrövidebb időn belül az első vonalban 8 ezer repülőgép álljon. Készítenek még 228 tank-elleni ágyút, 338 légelhárító üteget, 5 ezer teljesen új rendszerű géppuskát, 41 hadihajót (ebből 18 már befejezés előtt áll). Szükség esetén további 300%-al növelhetik a termelést, anélkül, hogy ember- vagy nyersanyagban hiányt szenvednének. Míután ők látják el fegyverrel és hadianyaggal a demokrata-blokkhoz tartozó államokat, a hadiipar nagy lendületet kapott. Az évek óta gazdasági válsággal küzdő ipar most fel lendült. Szomorú tény, hogy az ember lángeszének minden termékét, a gyilkoló eszközök tökéletesítésére és gyártására használják és hogy gazdaságunkat a válság kitörésétől időiglenesen éppen a hadiipar menti meg.

★

A román hadügyminisztérium javaslatára gázmaszkot gyámmentesen lehet bevinni és gyártása minden illetéktől mentes.

★

Francia jelentés szerint Magyarország és a Balkán-államok tartozása 62 milliárd frank. Csak Franciaország követelése 25 milliárd frank.

★

A Nemzeti Bank deviza-forgalma az 1938-as év folyamán 33,19% volt kisebb mint 1937-ben.

Vas Péla

A tudás jó, de nem a legfontosabb. Az ember nevelését már három éves korában meg kell kezdeni. Amint a gyermek elkezd gondolkodni, adjunk neki egy kis kámpóskeresztes zászlócskát. A szociális kérdés megoldása egyáltalán nem gazdasági kérdés, hanem a nevelés, az iskolázás, a világnézeti megalkozottság kérdése . . . A szociális kérdés nálunk megoldást nyert! Hogy valaki parancsol, a másik pedig engedelmeskedni tartozik, ez nem tartozik ide. Legfőbb vezérünk Hitler Adolf s a többi vezér mind egyenlően értékel bennünket. A szociális kérdésnek ez a megoldása! (Dr. Robert Ley)